
Saksnr: 2020/55424-31
Saksbehandlar: Lotte Karoline Lynngård

Saksgang

Utval	Utv.saksnr.	Møtedato
Klagenemnda		08.12.2020

Fv. 5216 Håkonshellaveien - Bergen kommune - grunnnerv

Forslag til vedtak

1. Vedtaket om ekspropriasjon er gyldig
2. Vestland fylkeskommune ber ansvar og kostnad for flytting på vilkår
3. Vestland fylkeskommune dekker saksomkostningar

Samandrag

Saka gjeld Vestland fylkeskommune som har fatta vedtak om ekspropriasjon på Fylkesveg 5216 Håkonshellaveien for å gjennomføre vegtiltak om å bygge gang- og sykkelveg. Grunneigarane, ved advokat Kathrine Lien Mjell, har påklaga vedtaket. Usemja går i all hovudsak ut på kven som har ansvar for flytting av flytebrygger som er festa til området, som må mellombels fjernes for å kunne utføre arbeidet, og kven som skal bere kostnaden. Fylkesrådmannen rår til at klagen delvis vert teken til følgje.

Rune Haugsdal
fylkesrådmann

Ingrid Kristine Holm Svendsen
Fylkesdirektør

Saksframlegget er godkjent elektronisk og har difor inga handskriven underskrift

Vedlegg

- 1 Førehandsvarsel om ekspropriasjonsvedtak - gnr. 130 bnr 1, bnr. 36, bnr. 190, bnr. 29 og gnr. 129 bnr. 12 og 13 i Bergen kommune - Reguleringsplan Fv. 5216 (tidlegare fv. 197) Håkonshellaveien, Alvøen gård - Myraskjenet gang- og sykkelveg
- 2 Oversikt Alvøen Eiendommer
- 3 W-tegninger_18062020 2
- 4 W-tegninger_18062020 3
- 5 W-tegninger_18062020 4
- 6 W-tegninger_18062020 13
- 7 W-tegninger_18062020 15
- 8 W-tegninger_18062020 16
- 9 W-tegninger_18062020 17
- 10 W-tegninger_18062020 22
- 11 W-tegninger_18062020 26

- 12 Førehandsvarsel om ekspropriasjonsvedtak - Gnr. 130 bnr. 28 og 112 i Bergen kommune - Reguleringslan Fv. 5216 (tidlegare fv. 197) Håkonshellaveien, Alvøen gård - Myraskjenet gang- og sykkelveg
- 13 W-tegninger_18062020 5
- 14 W-tegninger_18062020 6
- 15 W-tegninger_18062020 7
- 16 W-tegninger_18062020 8
- 17 W-tegninger_18062020 9
- 18 W-tegninger_18062020 10
- 19 W-tegninger_18062020 11
- 20 W-tegninger_18062020 12
- 21 Oversikt Fasmer
- 23 Merknader varsel om eksp. Og eposter mellom Mjell og Statens vegvesen side 16
- 24 Innsynskrav/ Avslag
- 25 Vedtak om ekspropriasjon Fylkesveg 5216 Håkonshellaveien, Alvøen gård - Myraskjenet - gang- og sykkelveg - Bergen kommune
- 26 2018 05 25 Avtale SVV
- 27 201626734_38_2_Tilbakemelding_fra_Statens_vegvesen
- 28 Borplan Håkonshella 01 (1)
- 29 Borplan Håkonshella 02 (1)
- 30 Borplan Håkonshella 03 (1)
- 31 Oversikt Alvøen Eiendommer
- 32 Oversikt Fasmer
- 33 Melding om rett til klage over forvaltningsvedtak
- 34 Fv. 5216 Håkonshellaveien, Alvøen gård - Myraskjenet - Søknad om å tiltre grunn etter oreigningslova § 25 i Bergen kommune
- 35 Vedlegg 1: PlanvedtakBergen kommune
- 36 Vedlegg 2: Plankart
- 37 Vedlegg 2: Plankart
- 38 Vedlegg 2: Plankart
- 39 Vedlegg 2: Planbestemmelser
- 40 Vedlegg 3: Oversikt Alvøen Eiendommer
- 41 Vedlegg 3: Oversikt Fasmer
- 42 Vedlegg 4: Førehandsvarsel om ekspropriasjonsvedtak
- 43 Vedlegg 4: Førehandsvarsel om ekspropriasjonsvedtak
- 44 Vedlegg 5: Ekspropriasjonsvedtak
- 45 Vedlegg 7: Merknader til ekspropriasjonsvedtak - advokat Mjell
- 46 Vedlegg 6: Varsel om søknad om å tiltre grunn etter oreigningslova § 25
- 47 Fv. 5216 Håkonshellaveien - Varsel om søknad om å tiltre grunn etter oreigningslova § 25 i Bergen kommune
- 48 Søknad om å tiltre grunn etter oreigningslova §25
- 49 Fv. 5216 Håkonshellaveien - Bergen kommune - grunnerverv
- 50 Fv. 5216 Håkonshellaveien - Bergen kommune - grunnerverv
- 51 Fv. 5216 Håkonshellaveien - Oversending av framlegg til kjøpekontrakt og førehandsvarsel om ekspropriasjonsvedtak - gnr. 130 bnr. 114 i Bergen kommune
- 52 Kjøpekontrakt_130-114
- 53 Fv. 5216 Håkonshellaveien - Oversending av framlegg til kjøpekontrakt og førehandsvarsel om ekspropriasjonsvedtak - gnr. 130 bnr. 18 i Bergen kommune
- 54 Kjøpekontrakt_130-18
- 55 Fv. 5216 Håkonshellaveien - Oversending av framlegg til avtale og førehandsvarsel om ekspropriasjonsvedtak - gnr. 130 bnr. 24 i Bergen kommune
- 56 Avtale_130-24.
- 57 Fv. 5216 Håkonshellaveien - Oversending av framlegg til kjøpekontrakt og førehandsvarsel om ekspropriasjonsvedtak - gnr. 129 bnr. 21 i Bergen kommune
- 58 Avtale_129-21
- 59 Fv. 5216 Håkonshellaveien - Oversending av framlegg til avtale og førehandsvarsel om ekspropriasjonsvedtak - gnr. 129 bnr. 797 i Bergen kommune
- 60 Avtale_129-797
- 61 Fv. 5216 Håkonshellaveien - Oversending av framlegg til avtale og førehandsvarsel om ekspropriasjonsvedtak - gnr. 130 bnr. 2 i Bergen kommune
- 62 Avtale_130-2
- 63 Svar - ber om dokument / teikningar - Fv 5216 Søknad om førehandstiltrede
- 64 Fv. 5216 Håkonshellaveien - ervervskart
- 65 Oversikt Alvøen Eiendommer

- 66 Oversikt Fasmer
- 67 kart
- 68 Kopi av dokument frå arkiv - gnr 130 bnr 29 - Bergen kommune
- 69 Oversendelse av klage
- 70 E-post
- 71 Signert avtale gnr. 130 bnr. 2 i Bergen kommune
- 72 Fv. 5216 Håkonshellaveien. Retur av kopi av avtale gnr. 130 bnr. 2 i Bergen kommune
- 73 Kopi av avtale gnr. 130 bnr. 2 i Bergen kommune
- 74 Tilleggsmerknad klage - FV. 5216 - Håkonshellaveien - Bergen kommune vedrørende klage til klagenemnda i vestland fylkeskommune på vedtak om ekspropriasjon - fylkesvei 5216 håkonshellavegen -Alvøen gård - Myraskjenet gang- og sykkelvei, Alvøen eiendommer as
- 75 Epost Tilleggsmerknader til klage - Fv. 5216 Håkonshellaveien - Bergen kommune - grunnverv
- 76 Kjøpekontrakt (saksnr.: 2020/55424)
- 77 Fv. 5216 Håkonshellaveien - Klage på vedtak om ekspropriasjon - Orientering om oversending av klage til Klagenemnda i fylket
- 78 Oversending_av_klage
- 79 Signert avtale - gnr 129 bnr 797 - Bergen kommune
- 80 Fv. 5216 Håkonshellaveien. Sluttoppgjer gnr. 129 bnr. 797 i Bergen kommune
- 81 Kopi av avtale gnr. 129 bnr. 797 i Bergen kommune
- 82 Signert avtale gnr. 129 bnr. 21 i Bergen kommune
- 83 Fv. 5216 Håkonshellaveien. Retur av signert avtale gnr. 129 bnr. 21 i Bergen kommune
- 84 Avtale gnr. 129 bnr. 21 i Bergen kommune
- 85 Signert avtale gnr. 130 bnr. 24 i Bergen kommune
- 86 Fv. 5216 Håkonshellaveien. Retur av signert avtale gnr. 130 bnr. 24 i Bergen kommune
- 87 Avtale gnr. 130 bnr. 24 i Bergen kommune
- 88 Tilleggsmerknadertil klage til klagenemnda - vedtak om ekspropriasjon
- 89 Tilleggsmerknadertil klage til klagenemnda - vedtak om ekspropriasjon

Saksutgreiing

Bakgrunn for saka

Vestland fylkeskommune har fatta vedtak om ekspropriasjon på Fylkesveg 5216 Håkonshellaveien for å gjennomføre vegtiltak om å bygge gang- og sykkelveg. Reguleringsplanen (Plan-ID: 60940000) vart godkjend 19.10.2016 av Bergen Kommune. Vedtaket gjeld nødvendig grunn og tilhøyrande rettar til bygging/utbetring, vedlikehald og drift av Håkonshellaveien, i samsvar med nemnde reguleringsplan. Reguleringsplanen vart påklaga omtrent 14 månader etter klagefristen, og Fylkesmannen tok ikkje klagen til følgje. Statens vegvesen starta prosjektet på vegne av fylkeskommunen, og der var fleire møte. Prosjektet vert overført til Vestland fylkeskommune i 2020. Eigedommane det er tale om er gnr. 129 bnr. 12 og 13, og gnr. 130 bnr. 1, 28, 29, 36, 92, 112, 190. Gangen i saka no er følgjande:

Vestland fylkeskommune sendte ut førehandsvarsel om ekspropriasjonsvedtak den 19. juni 2020. Den 7. september 2020 fatta dei vedtaket.

Harris Advokatfirma AS ved advokat Kathrine Lien Mjell, på vegne av grunneigarane, sendte ut merknadar til varselet den 6. august 2020, og påklaga vedtaket den 30. september 2020.

Den 6. oktober sendte Mjell ut tilleggsmerknader, ei veke etter klagefristen.

Fylkesdirektør Infrastruktur og veg har vurdert vedtaket på nytt og deira innstilling er at klagen ikkje vert tatt til følgje, og sendt den vidare til Klagenemnda den 26. oktober 2020.

Mjell sendte tilleggsmerknadar til klage til Klagenemnda i Vestland fylkeskommune den 9. november 2020.

Fylkesrådmannen har vurdert klaga og rår til at vedtaket er gyldig

Klagen

Det vil i det følgjande vere utdrag frå dei nemnte dokumenta, og det visast derfor til alle dokumenta i sin heilskap, som vert vedlagt saka.

Den 7. september vedtok Vestland fylkeskommune følgjande:

«Vestland fylkeskommune vedtek å ekspropriere frå grunneigarane og rettshavarane som er oppførte nedanfor, for å få gjennomført vegtiltaket. Heimel for vedtaket er veglova § 50.

[...]

Samtidig vedtek vi etter oreigningslova § 5 andre ledd at ein eventuell klage på ekspropriasjonsvedtaket ikkje skal ha utsetjande verknad[...]. Det betyr at den formelle prosessen vidare held fram, sjølv om du klagar på vedtaket. Det er behov for å gjennomføre ytterlegare grunnboringar, og av den grunn hastar det å få tilgang på areala. Vestland fylkeskommune kan likevel ikkje tiltre eigedommane og starte anleggsarbeidet før vi har fått eit samtykke til førehandstiltreding eller eventuelt eit løyve frå grunneigarane.

Vi vedtek vidare at avkjørselsreguleringane skal setjast i verk som beskrive i den nemnde reguleringsplanen.

Vestland fylkeskommune ynskjer å understreke at vi no startar prosessen med ekspropriasjon for å sikre framdrifta i saka.»

Den 30. september 2020 klaga grunneigarane, ved Kathrine Lien Mjell, på avslaget:

«Jeg viser til vedtak av 7. september 2020 om ekspropriasjon av arealer fra gnr. 130 bnr. 1 mfl, for bygging av regulert gang- og sykkelvei. Vedtaket påklages med dette. Frist for klage er satt til 30. september 2020.

Det gjøres gjeldende at vedtaket er beheftet med saksbehandlingsfeil og feil rettsanvendelse.

[...]

Det fremgår av vedtaket om ekspropriasjon at det gjelder nødvendig grunn og rettigheter til bygging, vedlikehold og drift av Håkonshellavegen, «i samsvar med nemnde reguleringsplan». Reguleringsplanen det vises til er plan for Håkonshellavegen, planID 609440000, godkjent av Bergen kommune 19.10.2016.

Ut fra begrunnelsen i ekspropriasjonsvedtaket ser det imidlertid ut til at Fylkeskommunen ikke vil forholde seg til reguleringsplanens bestemmelser når planen skal gjennomføres. I så tilfelle gjøres gjeldende at fylkeskommunens vedtak er ugyldig.

[...]

Subsidiært må det i ekspropriasjonsvedtaket tilføyes et vilkår om at gjennomføringen av planen skal skje som beskrevet i reguleringsplanen.

[...]

I tillegg gjøres oppmerksom på at vedtaket er i strid med avtale inngått med Statens Vegvesen på vegne av Vestland Fylkeskommune. [...] Grunneierne gav i 2019 tillatelse til grunnundersøkelser på sine eiendommer. Dette da under forutsetning av at Statens Vegvesen i Fylkeskommunen fulgte sine forpliktelser i henhold til reguleringsplanen.

[...]

Dersom Fylkeskommunen likevel opprettholder ekspropriasjonsvedtaket, og fylkeskommunen opprettholder sitt synspunkt om at grunneierne selv må ta alt ansvar for flytebyggene i anleggsperioden, gjøres gjeldende at vedtaket er i strid med avtale inngått i forbindelse med at det ble gitt løyve til grunnundersøkelser.

[...]

I tillegg foreligger det brudd på de alminnelige regler om saksbehandlingen i forkant avl, jfr. forvaltningslovens bestemmelser, herunder særlig § 15. A treffe vedtak om ekspropriasjon på bakgrunn av behov for grunnundersøkelser, uten å først oversende kart som viser grunnundersøkelsene som skal gjennomføres, til tross for at dette spesifikt er avtalt i forkant, er brudd på den plikten fylkeskommunen har til å opplyse om faktum før vedtak treffes.»

Utdrag frå tilleggsmerknadane som kom etter frist, 6. oktober 2020:

«For ordens skyld påpekes at det også påklages at det er truffet vedtak om at en klage ikke skal få oppsettende virkning.»

Fagavdelinga ved Fylkesdirektør Infrastruktur og veg kom så med si vurdering og innstilling den 26.10.2020:

«[Det er] kome inn brev med tilleggsmerknader/klage på vedtak om oppsettjande verknad ei veke etter at klagefristen var utgått. Vi meiner det vil vere urimeleg hefte om klagen på ekspropriasjonsvedtaket skal få utsettjande verknad.

[...]

Vi er alle innforstått med at flytebryggene må flyttast i anleggsfasen. Det er ikkje mogleg å gjennomføre prosjektet, dersom flytebryggene vert liggjande der dei ligg i dag. Vi meiner likevel at spørsmålet om kven som skal koste flytting av dei aktuelle flytebryggene ikkje er regulert gjennom planvedtaket.

Faktum i saka er at dei to aktuelle flytebryggene er anlagt utan at det vart søkt om byggeløyve. Bergen kommune oppretta ei ulovlegheitssak mot grunneigarane etter ettersyn på eigedommen 30.06.2015. Den 20.11.2019 fekk grunneigarane mellombels løyve frå Bergen kommune til å ha flytebryggene liggjande fram til anleggsstart, etter nærare avtale med Statens vegvesen på vegne av fylkeskommunen.

[...]

Vi kan heller ikkje sjå at det er inngått avtale i saka, som avgjer kven som skal ta ansvar for og koste flytting av dei to etter vårt syn ulovleg anlagde flytebryggene. Men dette spørsmålet vil ein eventuelt attende til i skjønnsretten.

[...]

Til slutt klagar adv. Mjell på er at vedtaket heftar med sakshandsamingsfeil, mellom anna fordi det ikkje er gjennomført forhandlingar med partane. Slik det er gjort greie for innleiingsvis er det gjennomført møter mellom Statens vegvesen på vegne av fylkeskommunen og grunneigarane. Det er og halde eit møte mellom Vestland fylkeskommune og grunneigarane.

[...]

Usemje i spørsmålet om flytting av flytebryggene gjer at ein heller ikkje kjem til minneleg løysing i andre spørsmål i saka. Det er difor ikkje grunnlag for å kome til ei minneleg løysing i denne saka[...] Vi viser til §2, 2. ledd pkt. a) i forskriftene til veglova §50, som gjeld unntak frå forhandlingsplikta, når ein ser det som rådlaust å kome til semje .

Heilt til slutt skriv advokat Mjell at det ligg føre brot på alminnelege sakshandsamingsregler, særleg forvaltningslova §15, i og med at det ikkje er sendt ut kart som viser planlagde grunnundersøkingar. I denne saka er det med bakgrunn i avtale, allereie gjennomført ein god del grunnboringar i planområdet. Resultatet syner at det er behov for supplerande boringar, spesielt i sjøbotn. Dette vil verte gjennomført når vi får hand om arealet. Dette ekspropriasjonsvedtaket gjeld ikkje gjennomføring av grunnboringar, men tilgang til naudsynt areal for gjennomføring av prosjektet. Kart som syner ekspropriert areal er lagt fram i saka, jfr. vedlegg til ekspropriasjonsvedtaket.

Det heftar følgjeleg etter vårt syn ingen sakshandsamingsfeil ved det aktuelle ekspropriasjonsvedtaket.»

Den 9. november 2020 sendte klagar enda nokre tilleggsmærknadar:

«Jeg viser til brev fra Vestland fylkeskommune av 26. oktober 2020, hvor grunneierne er blitt gitt frist for merknader til 9. november 2020. Slike tilleggsmærknader inngis med dette. Det vises i all hovedsak til vår klage. Samtlige klagegrunner opprettholdes. Jeg vil i det følgende kun inngi noen tilleggsmærknader til det som fremkommer av Fylkeskommunens brev.[...] Innledningsvis presiseres at vår klage av 30. september 2020 var en klage på hele vedtaket, inkludert vedtak om ikke å gi klagen oppsettende merknad.

[...]

Når Fylkeskommunen nå da skriver at: «Vårt standpunkt er at grunneigar sjølv bør tar ansvar for å fjerne flytebryggene til anleggstart når det mellombelse løyvet til å ha dei liggjande går ut.», er dette i direkte strid med avtalen fra 7. mai 2019.

[...]

Det fremkommer vidare av Fylkeskommunens brev at det enda ikke er tatt stilling til alternative løysningar for flytebryggene, og at dette er noe en vil se nærmere på i forbindelse med detaljprosjekteringen. Grunneierne er fornøyd med det, og vil påpeke at en oppfatter det slik at det var dette arbeidet Statens Vegvesen hadde påbegynt før Fylkeskommunen selv overtok ansvaret for fylkesveien. En kan imidlertid ikke se at det er behov for et ekspropriasjonsvedtak i denne forbindelse.

[...]

Det påpekes fra denne siden at fylkeskommunen ikke kan vite om det er mulig å komme til en enighet før dette faktisk er forsøkt.»

Vedtakskompetanse

Klagenemnda gjer vedtak. Det følgjer av forvaltningslova § 28 første ledd at «enkeltvedtak kan påklages av en part eller annan med rettslig klageinteresse i saken til det forvaltningsorgan (klageinstansen) som er nærmest overordnet det forvaltningsorgan som har truffet vedtaket (underinstansen)».

Rettsleg grunnlag

I vurderinga av klaga vart det nytta fleire rettslege grunnlag som er avgjerande for dei rettslege problemstillingane.

Ekspropriasjon av veg regulerast av veglova § 50:

Veglova § 50:

Mot vederlag etter skjønn til den det råkar, kan eigedomsinngrep settast i verk etter vedtak av vegstyremakta så langt ho finn at det trengs til bygging, utbetring, vedlikehald og drift av riksveg, fylkesveg eller kommunal veg. Slikt eigedomsinngrep kan òg gjelde grunn og rettar til bate for tredjemann så langt det trengs for vegen eller ferdsla på vegen eller for å skaffe tredjemann tilgjenge til offentlig veg.

Til bate for ein som lyt tola eigedomsinngrep etter første leden, kan vegstyremakta gjere vedtak om at det skal gjerast eigedomsinngrep hjå ein annan eigar eller rettshavar, så framt skaden og ulempene då alt i alt vert monaleg mindre.

I vedtak om eigedomsinngrep kan vegstyremakta heilt eller delvis overlata til skjønnet å ta avgjerd om kva inngrepet skal gå ut på eller kva omfang det skal ha. Skjønnet kan då òg gjere vedtak etter andre leden i paragrafen her. Skjønnet kan fastsette at det ved eigedomsinngrep etter denne paragrafen skal ytast grunn som vederlag for grunn og rettar som blir avstått.

Departementet kan gi føresegner om saksføreavinga etter paragrafen her.

Avtalerett

Vidare blir ulovfesta avtalerettslege prinsipp rettsleg grunnlag når det kjem til tolking av avtale.

Avtalefridom er eit ulovfesta prinsipp om at partar kan forplikte seg gjennom avtale. Avtalepartar står i utgangspunktet fritt til å bestemma kva for eit innhald avtalen skal ha og kva form. Men det er sjølvstøtt nokon avgrensingar som ein ikkje kan avtale seg bort frå. Eksempelvis at ein avtale ikkje kan vere kvalifisert urimeleg, eller stride mot lov og ærbarheit.

Vurderingar og verknader

Økonomi: ikkje relevant

Klima: ikkje relevant

Folkehelse: ikkje relevant

Regional planstrategi: ikkje relevant

Fylkesrådmannen si vurdering

Vestland fylkeskommune fatta vedtak den 7. september 2020 om ekspropriasjon av Fv 5216 Håkonshellaveien av noko permanent og noko mellombels erverv. Ved fylkesvegen er det festa to flytebrygger som må flyttast på i perioden når ein utarbeider vegen. Klagar har påklaga vedtaket. Stridens kjerne synast ikkje vere vedtaket i seg sjølv, men kven som skal bere ansvar og kostnader ved flytting av flytebryggene. Problemstillingane om vedtaket, og ansvars- og kostnadsproblemstillinga vil såleis verte handsama kvar for seg.

Vedtaket

Første problemstilling er om vedtaket er ugyldig.

Vestland fylkeskommune ønskjer å vedta ekspropriasjon med heimel i veglova § 50 for å gjennomføre reguleringsplan for Fv. 5216 Håkonshellavegen som vart vedteken 19.10.2016

Det følger av veglova § 50 første ledd at «[m]ot vederlag etter skjønn til den det råkar, kan eigedomsinngrep settast i verk etter vedtak av vegstyremakta så langt ho finn at det trengs til bygging, utbetring, vedlikehald og drift av [...] fylkesveg».

Det er klart at vedtaket trengs her for å kunne utbetre Håkonshellaveien, og fylkeskommunen kan derfor i utgangspunktet fatte vedtak om ekspropriasjon.

Vidare følgjer det av oreigningslova (orl) § 30 nr 15 at lova gjeld så langt ho passar når det gjeld veglova. Det går fram av orl § 2 andre ledd at for å kunne foreta ekspropriasjon så er det eit vilkår at tiltaket «tvillaust er til gagn meir enn til skade».

Vestland fylkeskommune skriv i vedtaksgrunngevinga at formålet med reguleringsplanen er å få til ein viktig forbindelse mellom Alvøen, Hilleren og Håkonsvern, og ein forbindelse lokalt i Laksevåg bydel. I grunngevinga står det at «*[h]ovudformålet med reguleringsplanen er å betre trafikktryggleiken på strekninga ved å etablere gode løysingar for gåande og syklende, samt utbetre eksisterande køyreveg*».

Det er klart at formålet her er svært bra for området. Ulempa for grunneigarane vil ikkje vere særleg stort, og noko av arealervervet vil verte tilbakeført etter utbygginga er ferdig. Grunneigarane synast ikkje å stille seg særleg negativ til vedtaket i seg sjølv, men heller høve rundt flyttinga.

Det er klart at tiltaket «tvillaust er til gagn meir enn til skade».

Ekspropriasjonstiltaket skal så skje «mot vederlag etter skjønn», jf. veglova § 50 første ledd.

Mjell fører at grunneigarane ikkje har fått oversendt tilbod om erstatning for erverv av areal. Fylkeskommunen skriv i vedtaket at det ikkje er sendt ut tilbod om erstatning for inngrepa, men at dette vil verte handsama som ein del av erstatningssaka og eit eventuelt skjønn.

Det har i oktober vore sendt ut e-post om kjøpekontrakt der det er skrevet at det ikkje tilbydast erstatning ettersom erstatning berre utløysast der det er tale om eit økonomisk tap som vert påført eigedommen. Dei skriv at det å avstå vegareal ikkje er eit økonomisk tap, og at i prinsippet får eigar mindre å vedlikehalde. Dei tilbydde så kr 1000,- for grunn og ulemper i forsøk på å komme til minneleg løysing, jf. vedlegg («Kjøpekontrakt (saksnr.: 2020/55424)»).

Her er skjønnsvurderinga at det ikkje vert påført noko økonomisk tap, og vederlag derfor ikkje er naudsynt. Der det vert tap vil dette bli handsama som ein del av erstatningssaka or eit eventuelt skjønn, som nemnt.

Sakshandsamingsfeil - manglande forhandlingar

Mjell peiker så på at vedtaket er ugyldig som følgje av sakshandsamingsfeil.

Etter § 2 i forskrift om eigedomsinngrep etter veglova til veglova § 50 går det fram at «før vedtak om eigedomsinngrep kan gjerast» skal vegstyremakta «prøve å nå fram til semje» med grunneigarane.

Mjell fører at det føreligg manglande forhandlingar.

Begge partar er einige om at det har vore møter med Statens vegvesen og grunneigarane. Det har òg vore møte mellom Vestland fylkeskommune og grunneigarane. Det har derfor vore forhandlingar.

Mjell skriv at det her har vore tale om flytebryggene og ikkje sjølv grunnervervet. Fylkeskommunen er samd, men presiserer at det er fordi dei oppfattar at grunneigarane ikkje prinsipielt imot sjølv prosjektet, men knyt seg til spørsmålet om flytebryggene.

Det følger vidare av § 2 andre ledd bokstav a i forskrift til veglova § 50 at unntak kan gjerast når vegstyremakta ser det som «rådlaut å nå fram til semje».

Fylkeskommunen skriv at som følgje av at det ikkje har vore minneleg løysing i andre spørsmål, er det heller ikkje grunnlag til å komme til ei minneleg løysing i denne saka. Mjell påpeikar at ein kan ikkje vite om dette er rådlaut med mindre ein faktisk har forsøkt.

Hovudregelen er at ein skal forsøke å nå semje, og her kunne det vore gjort meir. Men i vedtaket viser fylkeskommunen til vilkåret om å søke minnelege ordningar ikkje er ein absolutt plikt, jf. Endre Stavang «Ekspropriasjon» 3. utgåve s. 56. Dei visar også mellom anna til Ot. prp. Nr 43 (1957) der det går fram at det ikkje vil vere heldig med ein ubetinga lovregel ettersom det vil kunne dra ut i det uendelege.

Omsynet til at tiltakshavar skal kunne utføre naudsynt arbeid vil derfor måtte medføre at ein må kunne sjå an omfanget av forhandlingar. Forhandlingar elles i saka har ikkje medført noko minneleg løysing, så fylkesrådmannen kan ikkje sjå at det føreligg sakshandsamingsfeil som følgje av manglande forhandlingar i saka, som skulle medføre ugyldigheit.

Sakshandsamingsfeil - brot etter fvl. § 15

Vidare viser Mjell til alminnelege sakshandsamingsreglar og fører at det ligg sakshandsamingsbrot, særleg etter forvaltningslova (fvl) § 15, da det ikkje er sendt ut kart som viser planlagde grunnundersøkingar, og at dette er naudsynt for opplysing av faktum.

I fvl § 15 følger det: «Ved gransking [...] skal den som leder forretningen [...] meddele formålet med forretningen og oppgi hjemmelen for den.» Bestemminga verker lite treffande i denne saka. Det har ikkje vore uklart om kva som var «formålet med forretningen».

Etter fvl § 11 første ledd har forvaltningsorgana «alminnelig veiledningsplikt». Å sende ut kart vil gi rettleiing til grunneigarane, og opplyse om faktum, og særleg dersom dette har vore avtalt på førehand, noko Mjell har ført.

Fylkeskommunen på si side viser til avtale om at det allereie er gjennomført ein god del grunnboringar i planområdet. Dette ekspropriasjonsvedtaket gjeld tilgang til naudsynt areal, og ikkje gjennomføring av grunnboringar. Kart som syner ekspropriert areal er vedlagt i saka, jf. vedlegg («Vedtak om ekspropriasjon Fylkesveg 5216 Håkonshellaveien, Alvøen gård - Myraskjenet - gang- og sykkelveg - Bergen kommune»).

Fylkesrådmannen finn derfor ikkje at det føreligg brot på sakshandsamingsreglane.

For å kunne gå vidare med ekspropriasjonssaka treng Vestland fylkeskommune samtykke frå grunneigarane til å gjere vidare grunnundersøkingar og boringar. Dette samtykket kjem fram av e-postutveksling av 7. mai 2019, mellom Statens vegvesen v/Øyvind Pedersen og advokat Mjell. Mjell skreiv følgjande: «*Jeg bekrefter at grunneirne som vi representerer, samtykker til grunnundersøkelser som planlagt. Eg legger da til grunn at undersøkelene skjer i samråd med grunneier (særlig Didrik Fasmer spå dyrket mark og beite), og at han han som diskutert i går også får dekket eventuelt fortap og kostnader til tilbakeføring av arealer etter alminnelige satser.*» Øyvind Pedersen svarte: «*Takk for bekreftelse på samtykket.*» Det er også klart at fylkeskommunen har nå overtatt ansvaret frå Statens vegvesen.

Mjell påpeikar at leigetakarane ikkje har fått varsel om ekspropriasjon. Tiltakshavar har kontakta grunneigarane som skal varslast, og så må grunneigarane sjølv varsle sine eige leigetakarar. Ettersom flytebyggene berre ligg mellombels fram til arbeidet startar likevel, så vil jo leigetakarane måtte vere klar over dette.

Klagar påklaga også vedtak om ikkje å gi klaga «utsetjande verknad», jf. orl. § 5 andre ledd, jf. første ledd. Fylkesdirektøren skreiv i si vurdering at det vil vere «urimeleg hefte» å gi klagen utestjande verknad, jf. orl § 5 andre ledd, andre setnad, som regulerer unntak. Merknad om utsetjande verknad kom ei veke etter at klagefristen var gått ut. Vedtaket vert fatta i september og ettersom fylkeskommunen meinte det hasta med å komme i gang, så har arbeid kunne vore i gang i denne tidsperioden fram til behandlinga av denne klaga. Det vil derfor ikkje ha noko verknad her, og vedtaket kan ikkje vere ugyldig av den grunn.

Konklusjonen på problemstillinga er at fylkesrådmannen rår til at vedtaket om ekspropriasjon er gyldig.

Flytebyggene

Mjell har subsidiært ført at skulle ekspropriasjonsvedtaket vere gyldig, så er det eit vilkår om at gjennomføringa av planen skal skje som omtalt i reguleringsplanen og avtale. Det vil seie at tiltakshavar skal dekke kostnadane. Dette vil verte vurdert i det følgjande.

Problemstillinga vert så kven som skal bere ansvaret og kostnadane knytte til flytting av flytebyggene.

Reguleringsplanen

Mjell si oppfatning er at dette ansvaret ligger på Vestland fylkeskommune, og viser til planomtalen til reguleringsplanen. Ho viser til reguleringsplansbestemminga pkt 8.1: «*Båthavn innenfor området VAA vil i anleggsperioden bli flyttet. Etter at anlegget er ferdig skal båthavnen reetableres i samme område som i dag. Område VAA skal etter ferdigstilling av anlegget da være i henhold til opprinnelig formål i underliggende plan.*».

Ordlyden seier ikkje noko om kven som skal ha ansvar og bere kostnad, men berre at båthamna skal reetablerast og at det skjer i samsvar med plan.

For forståing av punktet i reguleringsplanen viser ho til planomtalen. Det står mellom anna på side 18 i planomtalen følgjande: «*Tiltakshaver koster flytting av båtanlegg. Adkomst til anlegget er prosjektert med 2 meters bedde frå parkeringsplass.*» På side 53: «*Båtanlegg skal være tilgjengelig under anleggsfasen.*».

Ho skriv i tilleggsmernader til klaga av 9. november 2020: «*Her fremgår det at kostnadene med flyttingen skal tas av Fylkeskommunen, og det fremgår hvordan flyttingen skal skje, herunder at en skal sikre fortsatt bruk av båthavnen.*» Ho fører at planomtala kan nyttast i tolkinga av bestemmingane, og ut ifrå dette at fylkeskommunen må bere ansvaret og kostnad.

Vestland fylkeskommune på sin side skriv i vedtaket: «*Da planomtalen vart skriven tok ein utgangspunkt i at dei to flytebryggene var lovleg anlagt. I ettertid har det vist seg at flytebryggene var oppført utan at byggeløyve var gitt.*»

At premissane for flytebryggene var feil vil jo klart ha innverknad på i kva for ein grad ein kan vektlegge planomtalen si rettsverknad.

Grunneigarane fekk ein avtale om at flytebryggene kunne ligge fram til anleggsarbeidet vert påbegynt, jf. avtale om mellombels løyve av 25. mai 2018 mellom Statens vegvesen og eigar av gnr. 130 bnr. 129, og eigar av gnr. 130 bnr. 29. Etter dette tidspunkt har dei ikkje lenger løyve, og at fylkeskommunen da skal ha ansvar for flytting og kostnad verker ikkje rimeleg.

Mjell hevdar at grunnen til den mellombelse løyva er at flytebryggene er i strid med reguleringsplanen. Vestland fylkeskommune avviser dette ettersom «*[g]runneigarane framleis vil vere avhengig av ein avtale om å ha flytebryggene forankra i Vestland fylkeskommune sin eigedom, også etter at reguleringsplanen for Håkonshelleveien er ferdig bygd.*»

Reguleringsplanen vil ikkje i denne saka vere avgjerande for om tiltakshavar skal dekke kostnadane.

Avtalen

I det neste må det vurderast om det går fram av avtale kven som skal bere ansvar og dekke kostnadane.

Avtalerettens ulovfesta prinsipp bygger på at avtaler kan inngåast og skal haldast. Vurderinga vil tufte på kva som er innhaldet i avtalen, og om den kan brukast til å belyse spørsmålet. Det vil i vurderinga også vektleggast om det føreligg andre moment som er relevante.

Avtalen det visast til er den tidlegare nemnte e-postkorrespondansen av 7. mai 2019 mellom Statens vegvesen v/Øyvind Pedersen og advokat Mjell. Utdrag av korrespondansen er følgjande (viser til e-postene i sin heilskap, vedlagt):

Pedersen: «Vegvesenet er positiv til å finne en midlertidig løsning for uteliggerne i anleggsperioden, men forutsetter at kostnadene og risikoen som flyttingen utløser må ligge innenfor rammer som kan aksepteres i forhold til den økonomiske rammen som er satt for prosjektet. Videre forutsetter dette at vegvesenet får grunnborre i de områdene langs veitraseen som avtalt.»

Mjell: «Jeg bekrefter at grunneierne som vi representerer, samtykker til grunnundersøkelser som planlagt. Jeg legger da til grunn at undersøkelsene skjer i samråd med grunneier (særlig Didrik Fasmer på dyrket mark og beite), og at han som diskutert i går også får dekket eventuelt fortap og kostnader til tilbakeføring av arealer etter alminnelige satser.»

Pedersen: «Takk for bekreftelse på samtykket.»

Fylkeskommunen og Mjell er usamde om kva som er avtalt. Fylkeskommunen skriv dei ikkje kan sjå at det er inngått avtale om kven som skal ta ansvar for og dekke kostnadane.

Mjell på si side førar at det kjem klart fram at det her vart avtalt at fylkeskommunen får rett til gjennomføring av grunnundersøkingar, og at dei skal dekke kostnadar.

I Pedersen sin første mail tilseier ordlyden at dei er positive til å finne mellombels løysing så lenge kostnad og risiko er innanfor den økonomiske ramma. Dette oppfattast som at dei tar på seg kostnadane. I Mjell sitt svar bekreftar ho samtykke på vegne av grunneigarane. Ho presiserer også at grunneigar får dekke nokre fleire kostnader.

Pedersen skriv at kostnader og risiko må vere «innenfor rammen som er satt for prosjektet», ber så om samtykke, får det, og han takker så for stadfesting av samtykket. Slik sett verker det klart at det er inngått avtale om kostnadane. Dette var premiss for at samtykket vert gitt.

I denne saka manglar flytebryggene formell løyve. Om dette har vore diskutert kjem ikkje fram i korrespondansen. Det er usikkert om Pedersen ville inngått avtale dersom han var klar over dette. At flytebryggene mangla formell løyve kom fram under planarbeidet for reguleringsplanen vedtatt i 2016. Dette har derfor vore kjent i fleire år. Mjell skreiv i klaga at det var basert på ein misforståing at det ikkje vart søkt om formell byggeløyve den gangen. Som profesjonell part vil ein måtte kunne anta at Statens vegvesen hadde opplysningane om den manglande løyva når det har vore kjent i så mange år. Avtalen må såleis vere gyldig.

Når det gjeld kostnaden om tilbakeføring av flytebryggene etter at arbeidet er ferdig, så vil det vere avhengig av om grunneigarane får i stand ein ny avtale om løyve med Bergen kommune. Dersom dei får det, vil det vere naturleg at fylkeskommunen òg ber denne kostnaden. Skulle dei ikkje få til ein ny avtale om løyve vil sjølv sagt ikkje fylkeskommunen bidra til dette vidare, og såleis ikkje dekke denne kostnaden.

Fylkesrådmannen rår til at fylkeskommunen må bere ansvar og kostnad om flytting, og tilbakeføring på vilkår om avtale om ny løyve.

Det følgjer av fvl § 36 at når eit vedtak «blir endret til gunst for en part, skal han tilkjennes dekning for vesentlige kostnader som har vært nødvendige for å få endret vedtaket»

Fylkesrådmannen rår til at Vestland fylkeskommune dekker saksomkostningar.

Konklusjon

1. Vedtaket er gyldig
2. Vestland fylkeskommune ber ansvar og kostnad for flytting på vilkår
3. Vestland fylkeskommune dekker saksomkostningar